

Lausunto

7.5.2026

Tom-Henrik Sirviö

tom-henrik.sirvio@sttk.fi, 040 684 2251

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Asiantuntijapyyntöne 28.4.2026**Lausunto julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027–2030,
VNS 3/2026 vp****STTK:n keskeiset viestit:**

- Hallitus ei saavuta keskeisiä talouspoliittisia tavoitteitaan. **Syy tähän on paitsi väärin kohdennettu ja ajoitettu talouspolitiikka, myös aktiivisen veropolitiikan unohtaminen.** Veroaste laskee tällä hallituskaudella. Pieneltä kuulostava puolen prosenttiyksikön lasku tarkoittaa vajaata **puoltatoista miljardia euroa vähemmän julkisen talouden hoitamiseen.**
- Kehysriihessä jatkettiin julkisen talouden sopeuttamista palvelujärjestelmään kohdistuvien leikkauksin. Valtionhallintoon kohdistuvilla leikkauksilla on jo viranomaispalveluiden toimintaa heikentävä vaikutus. Sote-leikkauksien vaikutukset tulevat olemaan pitkäkestoisia. Asiakasmaksut ovat jopa tuplaantuneet. **Muutos ei ole tekninen vaan vaikuttaa palveluiden käyttöön.** Se vähentää hoitoon hakeutumista, mikä siirtää palvelutarvetta perusterveydenhuollosta moninkertaisesti kalliimpaan erikoissairaanhoidon.
- **Suomi kaipaa kasvupolitiikan kurinpalautusta.** Yhteisöveron alentaminen voi olla jopa kasvua haittaava toimi. Sen sijaan tulisi keskittyä kasvun perustan vahvistamiseen, kuten osaamispäätöksiin ja tuottavuuskehityksen vauhdittamiseen. Nopeampia kasvuvaikutuksia voidaan saada valtion aktiivisemmalla roolilla.
- Sosiaaliturvaleikkauksiin perustuva työllisyyspolitiikka on epäonnistunut. **Työllisyyspolitiikassa tulisi siirtyä kohti työttömyyden vähentämiseen tähtääviä toimia.** Kehysriihen työllisyystoimien vaikutusten seuranta on erityisen tärkeää.

Vastuuton talouspolitiikka lähinnä kiihdyttää velkaantumista

Kuluvan hallituskauden keskeiset talouspoliittiset tavoitteet ovat velkasuhteen vakauttaminen sekä 100 000 uuden työllisen saavuttaminen. Nämä tavoitteet eivät toteudu hallituskauden aikana. Velkasuhde ylittää julkisen talouden suunnitelman perusteella 90 prosentin rajan vuonna 2026. **Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan työllisten määrä on vähentynyt hallituskauden aikana noin 50 000 henkilöllä ja työttömyys taas lisääntynyt lähes 100 000 henkilöllä.**

Kansainvälinen tilanne ja keskeisten kauppakumppanien heikko talouskehitys vaikuttaa Suomen talouden tilanteeseen. Suomen talouden heikosta tilanteesta ei voi kuitenkaan syyttää yksin ulkopuolisia tekijöitä. Eurostatin mukaan Suomessa oli viime vuonna Euroopan heikon talouskasvu. Toisaalta työttömyys on ollut Euroopan korkeimpien joukossa.

Kansainvälinen vertailu ohjaa etsimään syitä Suomen talousongelmiin kotimaasta. On todennäköistä, että hallituksen valitsemat toimenpiteet ovat heikentäneet talouden kokonaiskuvaa Suomessa. STTK:n arvion mukaan kyse on ennen kaikkea julkisen talouden menojen ja tulojen osalta tehtyjen poliittisten valintojen epäonnistumisista.

Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen arvion mukaan hallituksen päätökset vahvistavat julkista taloutta noin 3,5 miljardilla eurolla vuoden 2027 tasossa. Arviossa ei kuitenkaan päästä kiinni syihin, miten hallituksen sopeutuspolitiikka, sen kohdennus ja ajoitus on vaikuttanut julkiseen talouteen. Erityisesti kokonaiskysynnän heikkeneminen talouspolitiikan seurauksena muodostuu merkittäväksi syyksi. Kansainvälinen tutkimuskirjallisuus viittaa siihen, että talouspolitiikan arvet voivat olla pitkäaikaisia¹. Vaikuttaa siltä, että hallituksen talouspolitiikka on heikentänyt Suomen talouden kehitystä.

Toisaalta hallituksen veropolitiikassa on julkisen talouden velkaantumista edistäviä piirteitä. Arvion mukaan kokonaisveroaste laskee hallituskauden aikana puolella prosenttiyksiköllä, mikä tarkoittaa vajaata puoltatoista miljardia euroa vähemmän julkisen talouden hoitamiseen.

STTK katsoo, että veroasteen olisi pikemminkin noustava, jos julkisen talouden velkaantuminen todella halutaan vakauttaa. Esimerkiksi vuonna 2000 Suomen kokonaisveroaste oli 45,8 prosenttia, eli noin kolme prosenttiyksikköä enemmän kuin tänä vuonna. Se vastaisi **reilua kahdeksaa miljardia euroa enemmän julkisen talouden hoitamiseen ja ratkaisisi valtaosan julkisen talouden alijäämästä.**

Suomen taloudesta puuttuu kasvupolitiikkaa

Suomen talouden keskeinen ongelma on pitkään heikkona pysynyt talouskasvu. Talouskasvu muodostuu pitkällä aikavälillä erityisesti tuottavuuden kasvun pohjalle ja kasvupolitiikan keskiössä tulisi olla tuottavuuden vahvistaminen.

Suomen kasvupolitiikka on kuitenkin puutteellista ja kuluvan hallituskauden aikana ominaispiirre on ollut tehdä heikosti vaikuttavia tai jopa haitallisia kasvutoimia, joista yhteisöveron alentaminen on esimerkki.²

¹ Esimerkiksi Furlanetto ym. (2025): [Estimating Hysteresis Effects](#). American Economic Journal: Macroeconomics, vol. 17, no. 1, January 2025.

² Esimerkiksi Gechert ja Heimberger (2022): [Do corporate tax cuts boost economic growth?](#) European Economic Review, 147.

Samalla esimerkiksi kehysriihen yrittäjyyden ja kasvun tukemista koskevissa toimissa on vain vähän varsinaisesti kasvua tukevia toimia. Yrittäjien eläkeuudistus helpottaa pienituloisten yrittäjien tilannetta, mutta ei puutu järjestelmän merkittävimpään ongelmaan eli erityisesti hyvätuloisten yrittäjien **alivakuuttamiseen**. Toisaalta esimerkiksi kotitalousvähennyksen korottaminen ei tutkimuksen mukaan tue työllisyyttä.³

Kehysriihessä päätettiin myös noin 40 miljoonan euron leikkauksista TKI-toimintaan. Tämä on ongelmallista, koska juuri aktiivinen TKI-politiikka olisi keskeistä tuottavuuskasvun vahdittamiseksi. Positiivista kuitenkin on, että hallitus on pitänyt kiinni aiemmin sovitusta tavoitteesta nostaa TKI-menojen tasoa. Sen lisäksi korkeakouluille on suunnattu kertaluontoisesti rahoitusta lisätä aloituspaikkoja talouskasvua tukeviin tutkimuksiin.

Onnistuneen kasvupolitiikan keskiössä on ennen kaikkea maltti. Suomessa korkeakoulutettujen nuorten aikuisten osuus on jäänyt huomattavasti jälkeen esimerkiksi pohjoismaisista verrokeista. Korkeakoulutetumpi väestö on kuitenkin edellytys vahvemmalle talouskasvulle. Tässä mielessä olennaista olisi lisätä korkeakoulujen rahoitusta ja aloituspaikkoja. Sama koskee tutkimuksen rahoitusta laajemmin. Rahoituslisäysten vaikutukset realisoituvat kuitenkin vasta ajan mittaan.

Suomen julkisen talouden tilanne edellyttää myös nopeita kasvutoimia. Keskeistä olisi välttää kalliita ja heikosti vaikuttavia toimia (kuten yhteisöveron alennus). Sen sijaan valtio voisi ottaa aktiivisemmän roolin suomalaisen yrityskentän kasvun kirittäjänä. Valtio voisi esimerkiksi hyödyntää Solidiumia ja omistustaan eri yhtiöissä investointien varmistamiseksi Suomeen. **Valtion ei tule pelätä käyttää omistajan ääntä Suomen eduksi.**

Suomi kaipaisi työttömyyden vähentämiseen tähtäävää politiikkaa

Viime vuosien työllisyyspolitiikka on perustunut erityisesti sosiaaliturvaleikkauksille. Aiemmin arvioidun mukaan leikkausten työllisyyttä parantavien vaikutusten pitäisi jo suurilta osin näkyä. Tilanne näyttää kuitenkin aiempaa heikommalta.

Esimerkiksi valtiovarainministeriö on sittemmin perustellut työllisyystilannetta siten, että leikkauksien vaikutukset alkavat näkyä vasta muun taloustilanteen parantuessa. Perustelu kuitenkin ontuu, sillä Suomen taloustilanne on ollut tietyillä mittareilla jopa verrokkeja heikompaa. **Sosiaaliturvaleikkausten todellisista vaikutuksista niin työllisyyteen kuin kokonaiskysyntään ja sitä kautta talouteen olisi tärkeää muodostaa kokonaiskuva. Valtiovarainministeriön vaikutusarviointien epäonnistuminen tulisi selvittää ja korjata.**

Kehysriihessä päätettiin nuorten työllistymisasetelin lisärahoituksesta. Ensimmäisten tietojen perusteella seteliä on käytetty vähän, mikä haastaa arviot setelin toimivuudesta.

³ Esimerkiksi Harju ym. (2021): Kotitalousvähennyksen vaikutukset kotitalouspalvelujen kulutukseen, työllisyyteen ja harmaaseen talouteen. VATT Muistiot 60.

Nuorten työllistymisasetelin **vaikutuksien seuranta tulisi nyt varmistaa**, jotta tietoa voidaan hyödyntää mahdollisesti jatkossa toteutettavien vastaavien uudistusten arviointiin.

Lisäksi hallitus päätti kehysriihessä pitkäaikaistyöttömien osaamissetelistä. On epäselvää, miksi pitkäaikaistyöttömien osaaminen ja työllistymisen edellytykset parantuisivat merkittävästi juuri yksityiseltä sektorilta ostettujen palveluiden avulla.

Toimi näyttäytyykin ennen kaikkea yritystukena työvoimapalvelusektorin yksityisille toimijoille.

Suomen työllisyyspolitiikassa pitäisi kääntää katse **työttömyyden vähentämiseen**. Nykyisessä tilanteessa esimerkiksi nuorisotakuun uudistaminen ja oppivelvollisuusiän pidentäminen koko toiselle asteelle olisivat olleet tarpeen. Samalla työllistymiseen keskittyvän valtionyhtiön perustamista pitäisi pohtia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon perusteita uhataan

Osana julkisen talouden sopeutustoimia hallitus on sopeuttanut merkittävästi myös kohdistamalla leikkauksia sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Leikkauksia on kohdistunut paitsi suoraan palveluihin myös toimialan järjestöihin. Hyvinvointialueet kamppailevat jo nyt palvelutarpeeseen vastaamisen kanssa ja **sote-järjestöjen leikkaukset tulevat siirtämään järjestöjen hoitamaa palvelutarvetta julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon piiriin.**

Hallitus on myös valjastanut asiakasmaksut uudella tavalla sopeutuksen keinoiksi ilman kattavaa julkista keskustelua muutoksen vaikutuksista palveluiden käyttäjiin. Esimerkiksi erikoislääkärikäynnin asiakasmaksu on lähes kaksinkertaistunut hallituskauden aikana noin 40 eurosta noin 80 euroon.

Asiakasmaksujen merkittävä nostaminen ei ole tekninen muutos vaan vaatii perusteellista julkista keskustelua. Asiakasmaksujen korottaminen siirtää sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset yhä enemmän palveluita käyttäville. Erityisesti paljon sairastavat ja siten paljon palveluita käyttävät, yleensä muutenkin vaikeassa tilanteessa olevat henkilöt kantavat siis suuremman vastuun palveluiden rahoituksesta. **Muutos toimii vastoin suomalaisen hyvinvointivaltiomallin perusteita.**

Asiakasmaksuihin liittyy myös muita ongelmia. **Tutkimuksen mukaan asiakasmaksuilla on vaikutuksia palveluiden käyttöön.**⁴ Asiakasmaksujen nosto voi heikentää entisestään mahdollisuuksia saada palveluita.

⁴ Esimerkiksi Haaga ym. (2024): [Asiakasmaksujen ja lääkkeiden omavastuiden vaikutukset terveydenhuollon käyttöön](#). THL Raportti 2/2024.

Samalla terveydenhuollon kustannusten hillitsemisessä ja toisaalta terveyden edistämisessä keskeistä olisi, että terveyshaasteisiin pystytään puuttumaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. **Tässä on ilmiselvää ristiriita.**

Puolustusmenoja on nostettava julkiselle taloudelle järkevästi

Puolustuspolitiikasta on tullut yhä vahvemmin yksi talouspolitiikan osatekijä. Suomi on päättänyt nostaa puolustusmenoja, mikä näkyy voimakkaina menopaineina. Kansainvälisen valuuttarahaston tuoreen arvion perusteella puolustusmenojen nousu voi lyhyellä aikavälillä vauhdittaa talouden kehitystä, mutta se aiheuttaa keskipitkällä aikavälillä haasteita esimerkiksi velkaantumisen suhteen. Samalla puolustusmenojen rakenne vaikuttaa taloudellisiin tulemiin⁵.

Puolustusmenojen nousua ei pidä ajatella taloutta tukevana toimenä ja puolustusmenot tulisi asettaa saman kriittisen tarkastelun alle, joka kohdistuu muihin julkisiin menoihin. Menojen nousun yhteydessä olisi syytä varmistaa niiden kohdentuminen Suomen talouden kannalta hyödyllisesti.

Suomen kannattaa harkita myös uusia ratkaisuja puolustusmenoihin liittyvien sitoumusten täyttämiseksi. Suomen armeija perustuu asevelvollisuuteen ja sillä on palkka-armeijaan verrattuna erilaisia vaihtoehtoiskustannuksia. Varusmiespalveluksessa oleminen on pois muusta työstä tai opiskelusta. **Vaihtoehtoiskustannusten huomioiminen osana puolustusmenoja** vähentäisi tarvetta lyhyen aikavälin suorille investoinneille ja vapauttaisi tilaa julkisen talouden muille menoille.

STTK ry
sttk@sttk.fi
www.sttk.fi
Mikonkatu 8 A, 6. krs
00100 Helsinki

⁵ Kansainvälinen valuuttarahasto (2025): [World Economic Outlook, April 2026](#).